УДК 93/94(4Укр)

ПАНЧЕНКО
Петро Пантелеймонович,
д-р іст. наук, проф., Заслужений діяч науки і техніки України, генерал Козацтва, Почесний президент МА Козацтво
(м. Київ)

ЗЛОНАМІРНИЙ НАЦИСТСЬКИЙ ПЛАН «ОСТ»

Висвітлюються питання лиховісного загарбницького плану нацистської Німеччини «Ост» («Схід»), широкомасштабне переселення на загарбані території України з кращими природно-кліматичними умовами проживання сімей окупантів, масштабного грабування економіко-сировинних ресурсів і природних багатств, інших безмірних експансіоністських зазіхань.

Освещаются вопросы зловещего захватнического плана нацистской Германии «Ост» («Восток»), широкомасштабное переселение на захваченные территории Украины с лучшими природно-климатическими условиями проживания семей оккупантов, масштабного грабежа экономико-сырьевых ресурсов и природных богатств, других безмерных экспансионистских посягательств.

Highlights issues sinister expansionist plans of Nazi Germany «Ost» (East), large-scale resettlement in the occupied territories of Ukraine to the best natural and climatic conditions of families living occupants, large-scale looting of economic resources and raw materials and natural resources, and other immeasurable expansionist attempts.

З розв’язуванням Другої світової війни, завоюванням прискореними темпами сусідньої Польщі, яка ще буквально нещодавно слугувала інтересам фашистської Німеччини перед іншими державами після Версалю, Фатерланд, буквально надшвидко захопила територію вчорашнього союзника послуговувала в особі головного державовладника, спрямувавши загарбницький похід проти Союзу РСР. Після того, як біснуватий Адольф Гітлер проводжав в останню дорогу не де-небудь, а в Берліні свого слухняного Юзера Пілсудського, сидячи на стільці поруч з його тілом на спеціальному підвищенні, зарясненому квітами. Гітлер в ореолі святотатства: нарукавна

пов'язка з фашистським знаком, галіфе, до блиску начищені чоботи проникнутою атмосферою траурної урочистості. Все те стало даниною історії, яку розтоптало захоплення Німеччиною Польщі з 1 вересня 1939 р. В ході Другої Світової війни, після того агресія нападника спрямовується однозначно проти СРСР, що зафіксовано зухвалим планописом «Барбаросса», а затим у грудні 1941 року соціально грабіжницьким ще одним планом «Ост». План «Ост» («Схід»), підписаний А. Гітлером в грудні 1941 р. Ці два державні документи лютого агресора були основоположними в стратегії фашистського біснуватого зухвальця-зазіхальника, всієї агресивної суті тогочасної влади Німецької загарбницької держави. Друга світова війна тією чи іншою кінцевою мірою по суті торкнулася майже 60 держав світу, фактично всіх континентів планети, мільйонів і мільйонів людських життів, знищила колосальні природні ресурси, що ще кінцево і не обраховано*. Все це спонукує мешканців Планети до збереження миру в планетарному аспекті. Адже тому всьому реальної ціни не існує, бо вона до кінця не стала збагненною.

Кипіли шалені лютості, вандальної всеможливості, широкої бажаності арійської зверхності аж поза мислимі безмежності. Фашистсько-сіяне зерно сходів не давало і ніякою мірою не проростало жадано-клятущими бажаними для чорнопосівачів паростами. У фантазії чорнобредності в берлінській сутінщині слідом перекотиності фронту Вермахту все далі на схід через п'ять місяців після початку Великої Вітчизняної війни в листопаді 1941 року народжується фашистський лиховісний план «Ост».

Різноманітні документальні джерела засвідчують, що Адольф Гітлер на нарадах державних діячів вищого командного складу Рейху не один раз порушував питання плану «Ост», спрямованого на проведення політики стосовно населення окупованих східних територій, зокрема України. Йшлося про рішуче скорочення чисельності її населення передусім середнього та молодіжного віку. В первинному, основоположному документі, що

* Використані матеріали наукових конференцій, круглих столів, що відбулися в столиці України в 2009–2010 рр. за ініціативи державних інституцій, громадських об'єднань та формувань.

кваліфікувався як «зауваження і пропозиції східного міністерства до генерального плану «Ост» під рубрикою особливої значущості з ремаркою: «Цілком таємно! Державної важливості! Берлін, 27 квітня 1942 року» говорилося, що в листопаді 1941 року фашистами розробляється генеральний план «Ост».

Передбачалося відповідно з планом переселити з України, а також Білорусії та Прибалтики 31 мільйон мешканців, з метою здійснення німецької колонізації. Головний гестапівець, рейсфюрер СС Г. Гімлер, висловлюючи свої міркування стосовно переселення, встановленого планом «Ост», вважав, що не можна визнати вказану цифру правильною, бо вона є недостатньою. Потрібно виселяти, вважав він, 46–51 мільйон чоловік щонайменше. Дана цифра відображала стратегію фашистської верхівки, що випливала з людоненависного апетиту. В названу сумарність і шість мільйонів єврейського населення, що складали частину чисельності мешканців України, Білорусії та країн Балтики. Але стосовно євреїв фашисти визначили інший шлях прямої дороги у небуття – організували на території України широку мережу гетто з метою їхнього знищення шляхом розстрілу, задушення в газових камерах, отруєння в закритих кузовах автомобілів, куди під час транспортування відводились трубами вихлопні гази моторів.

Та найчастіше вели людей строєм з озброєною охороною на околиці міських та селищних поселень, як це мало місце в Києві (відомий Бабин Яр, де здійснювались розстріли. Поруч з Кивом доречно назвати й інші міста України: Лубни, Хорол, Біла Церква, Полтава, Львів, Золочів, Янів, Житомир, Дніпропетровськ, Харків, Чугуїв тощо. Фактично не було більш-меш значного міста чи поселення, де б мітлище розстрілів не знищувало тисячі і тисячі чоловіків, жінок, підлітків, навіть дітей з числа єврейського населення. Розстрілювали і тих українців, хто намагався заховати євреїв від нищівних куль гестапівців та інших з числа окупантів, які здійснювали брудну розстріляно-винищувальну акцію. Фашистські людонищівники втрачали людське обличчя,

ставали звіроподобами, лютими вовкулаками, по шию залитих морем людської крові.

План «Ост» був широкомасштабний не тільки за соціальними параметрами нищення населення окупантами, а й розрахунками використання окупованих територій з точки зору їхніх привабливостей за кліматичними умовами. В цьому аспекті передбачалося виселення населення передусім таких регіонів, як Крим, південних областей України: нинішньої Херсонської, Миколаївської, Одеської, а затим Донецької, Луганської, Дніпропетровської, Полтавської, Харківської, Вінницької, Київської областей тощо. Йшлося в плані і доповненнях про території аж до Уралу, далі південного Закавказзя, Індійський напрямок до океану.

У контексті плану «Ост» особливо важливе місце відводилося пограбуванню природних багатств , матеріальних ресурсів України. Передусім це стосувалося таких ресурсів як руди, зокрема залізної руди, нікелю, кам'яного вугілля, каолінів, лісу (зокрема таких порід дерев, як сосна, ялиця, бук, дуб, явір, ясне). З особливою жадібністю кидалось окупаційне око на землю, ґрунтові чорноземні маси. Окупанти з хижацькою жадобою вантажили і вивозили ешелони українських чорноземних ґрунтів у Німеччину з Полтавщини, Київщини, Вінничини, Дніпропетровщини, Запорізщини тощо. Шляхом внесення ґрунтів українського походження на поля поміщиків та бауерів німці намагалися домогтися поліпшення якості ґрунтів фатерланду, їх біологічної, механічної структури, покращення врожайності землі. Німецькі ж підзольні супіскові ґрунти вимагали свого безперечного істотного покрашення, поліпшення їх експлуатаційних якостей. Тому окупаційний механізм передбачав в прямому розумінні грабункові дії стосовно ліпших земель України.

Та особлива жадібність спрямовувалась на продукцію сільського господарства. В її асортименті, передусім, піддавались реквізиціям зернові культури, зокрема пшениця, ячмінь, жито, насіння соняшника та соняшникова, ріпакова й рицинова олії.

Широким окупаційним розмахом відбувалося водночас пограбування також тваринницької галузі, що мало ознаки багатогалузевості: велика рогата худоба, свині, вівці, коні та птиця. Перший рік окупації мільйони голів худоби зосереджувались у вчорашніх колгоспах та радгоспах, підсобних господарствах навчально-виробничих об’єктах, колишніх сільськогосподарських середніх та вищих навчальних закладах. Адже вдалося евакуювати з початком війни тваринництво колгоспів та інших типів сільськогосподарських підприємств надто малий відсоток.

Слідом за передовими частинами, які вели наступальні бої, щільно рухались не менше, а навіть більш чисельні з палаючими жадібністю очима чистильно-грабункові вермахтівці, що грабували тваринницьку живність всього, так би мовити, наявного асортименту. З України з надзвичайною поспішністю залізнодорожними ешелонами вивозилась до Німеччини мільйонами і мільйонами одиниць жива велика рогата худоба, свині, вівці, кози, птиця, коні. Не менш активно реквізувались також туші свійських тварин. Протягом 1225 днів і ночей окупати, власне кажучи грабували все, що тільки попалало на очі окупаційно-грабіжницького режиму: шнель, шнель, шнель. За роки окупації реквізовано більш ста мільйонів свійської живпості.

З першого року окупації запроваджується практика жагучо-жадібного розрахунку, доведеного до мешканців села: кожна сім'я мусила відгодувати впродовж року троє свиней. З них двоє для окупантів і одну свиню дозволялось сільській сім'ї відгодувати для власних потреб. За такими доведеними завданнями окупантами здійснювався суворий контроль і невиконання їх викликало рішуче покарання аж до ув'язнення, навіть розстрілу, повішення, не говорячи вже про побиття палицями, пряжками, батогами.

Відповідно до плану «Ост» широко і у великих масштабах здійснювались реквізиції продукції полів, особливо зерна пшениці, ячменю, жита, кукурудзи, цукрових буряків. З активністю вилучалась перероблена продукція зернових – борошно, крупи. Не в меншій мірі масштабно

реквізувались плоди садів, виноградників: яблука, груші, сливи, кизил, порічки, інші ягоди, чорноплідна горобина, обліпиха.

Окупанти рішучому нищенню піддали машинно-тракторні станції, їх майно, що не вдалося евакуювати в тил. Передусім трактори всіх марок (як колісні так і гусеничні), комбайни, жатки, косарки, причіпні знаряддя, токарні та свердлильні станки, наковальні. Також причіпний інвентар: різнокорпусні плуги, борони, катки. Реквізувались в будь-якому стані вантажні, а також будь-які автомобілі, цистерни, бочонки, інші металеві ємкості, скажемо – бідони.

Та надто жагуча окупаційна спрага обнімала своєю дотичністю промислові підприємства, що не встигли евакуюватись в далекий тил Радянського Союзу. Особливо посилився цей процес з того часу, коли окупаційне бите вояцтвовсе більше під ударами військ Червоної Армії вимушене було відступати, зокрема після поразки на Курській дузі влітку I943 р. З тих пір окупанти з особливою жадібністю підмітали буквально все, що тільки можна в сфері індустрії і відправляли залізничними ешелонами до Німеччини. Вивозилися: метал, його брухт, різне устаткування та обладнання, станки, електричні мотори всіх наявних потужностей, кабелі передачі електричної енергії різних напруг, всілякий інструмент, різного роду будівельні матеріали, зокрема цемент, вапно, навіть цвяхи і тому інше.

Окупанти споживацьки утримували себе за рахунок реквізованих продуктів у сільського населення. Мова не тільки про хліб та широке м'ясне та інше дохліб'я. Продовольчі запити і потреби окупанти забезпечували за рахунок сільськогосподарських ресурсів самої ж окупованої України. Окупанти, зрозуміло, ігнорували будь-які існуючі світові цивілізаційні, елементарні правові норми. Поводили себе, як говориться в народному прислів'ї, неначе вовки у відомій отарі. В спеціально виданих кишенькових малокнижних орієнтованих порадниках солдатам вермахту жодних правових застережень не висловлювалось. Навпаки, наголошувалось на вседозволеності солдатів-окупантів, офіцерів, зверхнього відношення до населення окупованих земель України.

В офіційних документах владників Німеччини зумовлюється стратегія окупаційної політики. В грудні 1941 р. йшлося про вилучення, наприклад, з України сільгосппродукції шляхом доведення її споживання до мінімуму, визначались методи і шляхи здійснення вказаної акції: знищення зайвих їдців (мешканці міст не одержували жодного продовольства). Для Києва, обласних центрів, інших великих міст – граничне скорочення продовольства для всіх без винятку мешканців. Це значить, що проведення такої лінії окупантами передбачало спричинення голодомору для всього без винятку населення окупованої України.

Практичне виконання лиховісного плану «Ост» переслідувало визначальну мету штучне передбачене скорочення населення міст і сіл окупованої України. З цією метою широко застосовувалась практика спалення селищ, сіл, хуторів, лісничівок з їх мешканнями шляхом проведення військово-винищувальних операцій. Під мотивом виявлення населенням непокірності окупантам (сприяння партизанам, несвоєчасне виконання чи невиконання доведених контингентів завдань здачі окупантам продовольства: зерна, борошна, різної худоби, в тому числі свиней, овець, птиці тощо) населенні пункт оточувалися військами. Мешканні визначених населених пунктів масово зводились у найбільш великі приміщення школи, бібліотеки, церкви (їх поза сотні), костьоли, більш великі хати, закривалися двері приміщень з людьми, обливалися бензином і підпалювались. При спробах людей вирватися з палаючих приміщень їх розстрілювали автоматно-кулеметним вогнем, охоплені полум'ям споруди закидалися гранатами, протипіхотними мінами.

З палаючих будівель роздавалися страшні розпачливі крики, судомні плачі, зойки жінок, чоловіків, дітлахів, у повітрі стояв сморід людських тіл, що згорали. Військовики-окупанти відводилися з оточення лише тоді, коли згорали приміщення і в них живі люди. Така жахлива практика винищення населення України окупантами застосовувалася досить широко, була масштабною. В Україні окупантами в такий варварський спосіб було

знищено близько 800 різних населених пунктів, у тому числі лісничівок, у них спалено тисячі і тисячі їхніх мешканців, що навіть не може піддатися точному обрахунку. Всього ж в роки окупації загалом знищено в Україні більше 28 тисяч сіл, а загальна чисельність соціальних втрат України в роки Великої вітчизняної війни становить на загал, як відзначається в фундаментальній праці «Безсмертя. Книга пам'яти України 1941–1945» понад 7 мільйонів 24 тисячі чоловік.

Цифра вражаюче болюча, щемна, надмасштабна. Коли врахувати науково-соціальний аспект відстані від завершення Другої світової війни до перших десяти років XXI століття, то це фактично зачіпає долі двох поколінь українського суспільства. Адже дані обставини виходять за межі суто соціальних уявлень, бо стосуються життєдіяльності суспільства, більш широкого історичного простору, торкаються цілого століття. Та навіть більше того – такою є масштабність гибностей народу, наукове осмислення даної соціальної проблеми. Страшний своїм змістом і дійством план «Ост» віддзеркалював жорстоку, немилосердну сутність анти людської природи фашистської держави. Історія вчить: шляхом критичного осмислення минулих негативів проявляється бачення нових конструктивізмів. Тим більше зорі, що як стверджують філософсько-історичні адепти, в болоті світити не здатні, вони певною мірою припорошені віддаленістю. Вона ж загострює і водночас де в чому притупляє історичну думку, якій ніколи не в'янути, бо правда завше сильніша від її антипода.